

2 CORINTHIANS SSOA TE PAS PAUL KINAATAMA TE LOTU I KORINT TE HAKATAAKOTO TE PAS NEI

Ssoa tepas Paul kinaatama telotu iKorint nisissii itessao tenoho Paul ma naatama telotu iKorint raa ni see taukareka hakaraaoi. Eme e aaraatama telotu ite kina naa nimee naataratara hakallika laatou iPaul, tevana ia Paul ehakaariake itana hiihai maa laatou ki ahe ake ki meeme hakapaa hoki laatou ma ia,

Naa taratara mua iloto tepas nei raa, Paul e taratara i naa tiputipu tana noho ma naa tama telotu iKorint. Aia e taratara ake ki naa tama raa itana vana nihuri ai noloto peela inaa tama telotu ite kina naa, aa aia e taratara hoki ia aia ehiahia itenei kotana roto nei teela ni ffuri naa tama raa no tiake naa haisara laatou aa nomeeme hakapaa hoki. Kiotiraa aia ku mee ake ki naa tama telotu raa ki tokonaki ake ki naa tama telotu ennoho hakaaroha iJudea. Naataratara hakaoti iloto tepas nei raa, Paul esissii ki illoa naa tama raa ia aia se aposol maaoni TeAtua, i te aa, e mee aaraa tama iKorint e hai maa laatou ni aposol maaoni, aa maa Paul ia se aposol hakareeresi.

Naa takkoto naa taratara iloto tepas nei

Te hakataakoto tepas 1.1–11

Paul ma naa tama telotu iKorint 1.12–7.16

Tokonaki ki naa tama telotu iJudea 8.1–9.15

Paul e taratara maa ia se aposol maaoni 10.1—
13.10
Naa taratara hakaoti 13.11–13

¹ Anau Paul, se aposol Jesus Christ i te hiihai TeAtua; teenei ko maaua ma Timothy nei e sissii atu te pas nei.✧

Teenei maaua pas ki kootou, naa tama TeAtua ennoho i Korint ma naa matakaaina hoki iloto Greece.

² TeAtua Tamana ma TeAriki Jesus Christ ki roorosi hakaraaoi ki kootou ki noho laaoi kootou.

Paul e hakanau i TeAtua

³ Taatou ki hakanau i TeAtua, te Tamana TeAriki taatou, Jesus Christ. A Ia ko te Tamana e manava aroha aa te Atua teelaa essura mai tekau tokonaki hakkaatoa. ⁴ Saaita maaua euru itekau haaeora, TeAtua e huri mai no tokonaki ki maaua ki lavaa maaua te tokonaki hoki kiaaraa tama ellave inaa haaeo pee ko naa tokonaki TeAtua ki taatou. ⁵ E mee koi pee ko maaua e hakallono isu hakapaa ma Christ raa, teenaa maaua ma ki tokonakina mai hoki TeAtua itaatou e hakapaa ma Christ. ⁶ Ki mee maa maaua e hakallono isu, teenaa ko maaua e fiffai ma ki saapai atu maaua ki ora kootou; aa ki mee TeAtua e huri iho no saapai mai ki maaua, maaua ma ki lavaa hoki te huri atu no saapai ki kootou. Teenaa kootou ma ki lavaa te noho hakalavatoa inaa hakallono isu kootou pee ko maaua nei. ⁷ Maaua e illoa maa kootou e taao hi manava peenaa i TeAtua. Maaua e illoa peelaa maa i kootou e hakallono isu pee ko maaua raa, teenaa

✧ 1.1 Acts 18.1

kootou hoki e tokonakina TeAtua pee ko maaua hoki e tokonakina TeAtua.

⁸ Aku taaina ma aku kave nei. Maaua e fiffai maa kootou ki illoa inaa haaeo maaua nittiri i te matakaaina Asia. Naa mmaha ni nnoho ma maaua raa poi seelavaa lokoi maaua.

Maaua ni mannatu maa maaua kummate.✧

⁹ Maaua ni mannatu maa maaua ku oti te tukua ki mmate. Tevana iaa naa vana nei ni ssura ki illoa maaua maa maaua see lavaa te heheuna ki naa tino mahi maaua. TeAtua koi soko Ia e lavaa te tokonaki ki maaua. A Ia naa ko te Tama e hakamasike naa tama e mmate.

¹⁰ Maaua ni hakassaoria a Ia aa maaua ma ki hakassaoria inaa haaeo hakamattaku raa iloo, aa maaua e taao hi manava maa maaua ma ki hakassaoria hoki a Ia imuri, ¹¹ i kootou e tokonaki mai peenaa ki naa taku kootou. Teenaa TeAtua ma ki lono te lopo taku kootou e taku ake naa, aa ku huri mai no haia hakaraaoina maaua. Te lopo tama ma ki massike no hakanau iaa Ia ma naa varo laatou, i tana vana e mee ki maaua.

Paul ku huri tana maanatu ki see hano ia ki Korint

¹² Teenei te mee e ahu ai maaua: Naa hakataakoto maaua e hakailoa mai maa i te nnoho maaua i te maarama nei, i te vasi naa sosorina maaua ki kootou raa, maaua ni tautari koi ki naa tiputtipu ettonu aa ettapu iloto naa mahi te manava laaoi TeAtua. Maaua ni see tautari ki te iloa te tama.

¹³⁻¹⁴ Maaua e sissii atu koi naa taratara kootou e lavaa te tokatoka no massaro kootou. Niaina maa kootou seki massaro hakaraaoi inaa taratara maaua nei, nau e hakamau manava maa kimuri kootou ku massaro hakaraaoi iloo inaa taratara

✧ 1.8 1 Cor 15.32

katoo maaua e kauatu ki kootou. I te aso TeAriki ma ki ahemai raa, kootou ma ki ahu i maaua pee ko i-naa ahu maaua i kootou.

¹⁵ Nau niiloa hakaraaoi iloo inaa mee nei, teenaa nimaanatu nau ma ki hanatu nau no mmata i kootou imua, kilavaa nau te noho ma kootou inaa saaita iloo elua. ¹⁶ I te aa,

iaanau nimaanatu maa takusaaita e horau ki Masedonia raa, nau kutaa atu no mmata i kootou, aa nau ma ki hakasura atu hoki i takusaaita ma ki ahemai, ki tokonaki mai kootou i takusaaita ma ki horau ki Judea. ✧

¹⁷ Teenei maaoni ko aku mannatu ni noho ma nau. Kootou see mannatu maa kootou ni hakarereesia koi nau. Seai. Nau seai se tama e taratara kailaarao, e hurihuri anataratara. Nau seai ko naa tama e ppei naa taratara laatou peela, “Uee,” aa ki oti ku huri hoki no mee peela, “Seai.” ¹⁸ Taatou kato e illoa maa TeAtua e taratara koi ki te taratara maaoni. Maaua nei hoki e taratara ki te taratara maaoni. Maaua see lavaa te mee maa “Uee” aa ki oti ku huri hoki no mee maa “Seai”. ¹⁹ I te aa, Jesus Christ, Ttama TeAtua, te tama ni hakaeta atu maatou ma Silas aa ko Timothy raa, see illoa te hurihuri taratara.

A Ia naa ko te “Uee” TeAtua ki taatou. ✧ ²⁰ I teenaa ko ia naa te “Uee” ki naa purepure kato TeAtua ni tuku maa taatou. Teenei ko te vana i naa saaita taatou e hakanau i TeAtua raa, taatou e hakaoti naa taku taatou ka mee peela, “Amen,” iloto naa mahi Jesus Christ. ²¹ Teenaa ko TeAtua tanatino teelaa emee imaaaua, hakapaa ma kootou, ki illoa hakaraaoi taatou inaa takkoto naa ora taatou ma Christ; teenaa ko TeAtua

✧ **1.16** Acts 19.21 ✧ **1.19** Acts 18.5

tana tino teelaa e hakakkeeina a Ia naa ora taatou kittapu. ²² Teenaa ko Ia naa nituku tana hakailona itaatou, itaatou nitama aana. A Ia ni kaumai Te Aitu Tapu raa ki takoto i naa hatumanava taatou, ki hakailoa mai kitaatou i ana mee hakkaatoa teelaa nituku maa taatou.

²³ Te Atua e iloa i akutiputipu. A Ia e iloa maa nau e taratara ki te taratara maaoni. Nau ni see hakavave ma ki hakasura atu ki kootou i Korint i aa nau see hiihai maa kootou killave hoki ma ni haaeo. ²⁴ Maaua see mee maa maaua nei raa ki taratara atu maa kootou kilotu peehea. Sei. Maaua e iloa maa kootou koi tuu mau ma naa hakataakoto kootou i Te Atua. Maaua e kauatu koi naa taratara nei ki nnoho kootou ka fiafia i kootou kuilloa maaoni i Te Atua.

2

¹ Teenaa ni mee ai taku maanatu ki see hanatu nau, ki see nnoho hakaaroha hoki kootou ma ko imua. ² Ki mee maa kootou e haia a nau ki nnoho hakaaroha, ko ai te tama ma ki noho no haia nau ki hiahia? Teenaa ko kootou naa koi, naa tama ni haia a nau ki nnoho hakaaroha. ³ Teenaa ko taku vana ni sissii atu taku pas naa ki kootou. Nau ni see hiihai maa nau ki hanatu no aroha nau i naa nnoho hakaaroha kootou, naa tama nau ni maanatu maa nau ma ki hiahia ai. I aa nau e iloa maa taku saaita e hiahia, teenaa kootou hoki e fiafia. ⁴ I taku saaita ni sissii atu taku pas naa raa, nau ni mate hakaoti i aku tani, i aa nau e aroha i kootou. Nau ni see sissii atu ma ki haia kootou ki nnoho hakaaroha. Sei.

Nau ni sissii atu kikkite kootou ite llee taku manava i kootou.

Aroha i te tama haisara

⁵ Ki mee maa setama ni hakkoro telaa tama ki noho hakaaroha, teenaa aia seai tana vana ni mee kiaa nau; a ia ni mee are ki kootou hakkaatoa, aa pee kiaaraa tama koi i kootou. Nau e taratara peenei i aa nau see hiihai maa kootou ki hai haaeoina kootou ttama naa. ⁶ Te hakkaitoa te tama peenaa ni kauatu te mahi ana kootou raa e tau ma ia. ⁷ Te vana iaa ite saaita nei raa, kootou ki alloha iaa ia, aa kootou ku saapai atu ki see noho hakaaroha hakaoti ttama naa. ⁸ Aa teenaa nau e ppura atu ki kootou ki hakailoa atu kittama naa inaa manava kootou ellee iaa ia. ⁹ Nau ni sissii atu taku pas naa ki mmata nau maa kootou maaoni elavaa te hakannoo ka tautari ki aku taratara inaa saaita hakkaatoa. ¹⁰ Saaita kootou e alloha ite tama i ana vana ni mee raa, nau hoki e aroha iaa ia. Ite aa, itaku saaita e aroha ite tama raa, teenaa ki mee e maaoni maa nau e aroha ite tama naa ise vana, nau e hakasura te tiputipu naa imua naa karamata Christ, ki sura setaukareka i kootou. ¹¹ Ite aa, nau see hiihai maa Satan kilavaa te hakahiti i aruna naa mahi taatou, itaatou ku oti te ilotia taatou ana vana e maanatu ma ki mee.

Paul e ssee i Titus

¹² Taku saaita nitae ki Troas ki hakaee nau te Lono Taukareka i Christ raa, nau ni kite maa taku ara raa ku oti te tarakina mai hakaoti Te Ariki. ¹³ Te vana iaa taku manava ni hakallika iloo i aa nau ni see lave i taatou taina,

Titus. Teenaa, purepure iloo nau ki naa tama i te kina naa no hakataka iloo nau ki Masedonia.✧

Christ e noho hakamaatua

¹⁴ Tevana iaa taatou ki fiafia i TeAtua. Itaatou e hakapaa ki Christ raa, teenaa taatou e hakataakina TeAtua ma nika rapusi, kitautari taatou vaamuri Christ, te tama e noho hakamaatua. Taatou nei e haia TeAtua ki hakaea taatou te iloa Christ raa kite henua hakkaatoa, kittoha te iloa naa ma ko naa sauna naa mee mannoni. ¹⁵ I te aa, itaatou nei e mee pee ko naa mee mannoni e hookina Christ ki TeAtua, teelaa ettoha no takoto ma naa tama ni hakassaoria aa ma naa tama e nnoho ki mmate. ¹⁶ Teenei se sauna te mate ki naa tama e nnoho ki mmate, aa teenei kote sauna te ora ki naa tama ni hakassaoria a Ia. Ko ai te tama hoki e tau te mee naa vana peenei? ¹⁷ Maatou see mee pee ko aaraa tama, e haia laatou naa taratara TeAtua nei ma ni taratara vare koi. Maatou nei ni heunatia mai TeAtua, teenaa maatou nei e taratara kite taratara maaoni imua naa karamata TeAtua, i maatou ni tama e heheuna maa Christ.

3

Naa taratara TeAtua i te ara hou te ssao nei

¹ Kootou ma ki mannatu maa maaua ku kaamata hoki te taratara hikkahi ki maaua, sei iloo. Maaua see mee pee ko aaraa tama e fiffai ma ni tama sara ki sissia ni pas maa laatou no taratara atu maa naa sosorina laatou e ttonu, aa maaua hoki see mee maa kootou ki sissia ni pas maa maaua, sei. Maaua sei ni tama

✧ 2.13 Acts 20.1

peenaa. ² Kootou, naa tino kootou naa ko te pas maaua, teenaa e sissia iloto naa hatumanava maaua kitokatoka te henua kato no illoa. ³ Te meenaa e maatino peelaa maa teelaa ko Christ raa e sissii te pas naa no kaumai ki kauatu maaua ki kootou. Te pas naa ni see sissia ki naa peenisi; te pas naa ni sissia TeAitu TeAtua e ora hakaoti. Naa taratara naa ni see sissia iaruna naa hatu epallaha; naa taratara naa ni sissia iloto naa hatumanava taatou.✧

⁴ Maaua e kauatu naa taratara nei i maaua e illoa maa maaua e tautari maaoni ki naa taratara Christ imua naa karamata TeAtua. ⁵ Maaua see tau te taratara atu maa maaua elavaa te haia maaua naa heuna nei soko maaua. Seai. Naa heuna nei elavaa maaua i TeAtua e tokonaki mai ki maaua. ⁶ Teenaa ko Ia naa ni tokonaki mai ki maaua ki hakaea maaua naa taratara hoou tessao nei. Teenei seai ko naa loo ni sissia; teenei ni taratara TeAitu Tapu. Naa loo ni sissia raa e kaumai taatou mate, aa TeAitu raa iaa e kaumai taatou ora.✧

⁷ Naa Loo raa nikanusia TeAtua ki takkoto iaruna naa hatu epallaha. Te taurae Moses ni maasina hakkaatoa i te saaita TeAtua ni hookii ake naa Loo naa kiaa ia. Niaaina iloo maa te maasina TeAtua e takoto i te taurae Moses raa ni hano koi no seai raa, te kanohenua Israel raa ni see lavaa te ttoka atu kiaa ia. Ki mee naa loo e kaumai taatou mate naa ni hakasura iho ma te maasina peenaa raa,✧ ⁸ kootou e mannatu maa te maasina ma ki hakasura iho ma TeAitu TeAtua raa ma ki tiputipu peehea?

✧ 3.3 Ex 24.12; Jer 31.33; Ezek 11.19; 36.26 ✧ 3.6 Jer 31.31

✧ 3.7 Ex 34.29

⁹ Te maasina ni hakasura iho ma naa loo e kaumai taatou mate raa nilasi, tevana iaa te maasina ma ki hakasura iho ma TeAitu e kaumai taatou ora raa ma kittoe iaa! ¹⁰ Taatou e lavaa te taratara maa te maasina e takoto i te ssao nei ku uhi vaaruna te maasina tuai ni takoto i te kanohenua Israel imua. ¹¹ Te maasina imua naa ni see takoto rooroa, i te ssao naa ku takoto koi ki hakaoti mai. Te maasina te ssao nei iaa ma ki see lavaa te hakaoti mai. Te maasina naa ma ki takoto no takoto hakaoti!

¹² Maaua see ppore te kauatu naa taratara nei, i maaua e taao hi manava ki te tiputipu hoou TeAtua e hakasura nei. ¹³ Maaua see mee ma ko Moses. Aia ni uhi tana taurae ki te tapaa maro raa ki see kkite te kanohenua Israel maa te maasina TeAtua e takoto iaa ia raa ni hano koi no seai. ¹⁴ Naa hakataakoto naa tama naa ni puuia maaoni; aa no tae mai iloo ki te aso nei raa, naa hakataakoto laatou koi uuhia te tapaa maro naa i naa saaita laatou e tokatoka i naa laupepa naa loo tuai. Te tapaa maro naa ma ki uiia koi ki mee te tama raa e iloa maaoni i Jesus Christ. ¹⁵ I te ssao nei iloo, i naa saaita naa tama naa e tokatoka i naa loo Moses raa, naa hakataakoto laatou koi uuhia te tapaa maro naa. ¹⁶ Tevana iaa te tapaa maro naa e lavaa te uiia. Naa taratara te Laupepa Tapu raa e taratara peelaa i Moses, “Tana tapaa maro raa ni uiia i tana saaita ni huri tana manava ki TeAriki.” ¹⁷ Aa teenaa, te “Ariki” e hakatuuria mai i naa taratara nei raa ko TeAitu Tapu, aa i naa kina katoo TeAitu TeAriki e takoto raa, naa vana te kina naa

ma ki hakattonusia a Ia ki taukalleka. ¹⁸ Taatou hakkaatoa etoo tettia te maasina TeAriki ma naataurae taatou see uhi, aa teenaa ko te maasina naa koi teelaa e au i TeAriki, teenaa ko TeAitu raa koi. Naa ora taatou e hurisia a Ia ki hanake lokoi naa tiputtipu taatou no mee ma ko Ia, aa te maasina etakoto itaatou nei ki hanake hoki no lasi.

4

Te Lono Taukareka

¹ TeAtua itana manava aroha ni kaumai naa heuna nei ki maaua; teenei see ssopo ai naa manava maaua. ² Tekau vana huu ma naa vana e hakannapa ku oti tetiake maaua. Maaua see sosorina tippua ka hurisia maaua naa taratara TeAtua nei. Maaua ettaka ma tetiputipu etonu maaoni imua naa karamata TeAtua, ki takoto te tiputipu maaua nei inaa hakataakoto te henua kato. ³ Ki mee te Lono Taukareka e hakaea maaua nei e huuina, teenaa, e huuina koi i naa tama e noho ki mmate. ⁴ Naa tama naa see illoa i TeAtua, i te aa, inaa hakataakoto laatou ni tauhia te aitu hakallika te maarama nei iloto te poouri ana. Laatou e puuia a ia ki see kkite laatou i te maasina e too ilaatou. Teenaa ko te maasina e au i te Lono Taukareka inaa mahi Christ, te tama etaka ma tetiputipu TeAtua. ⁵ Maaua see hakaea inaa tiputtipu maaua soko maaua; maaua e hakaea atu i Jesus Christ ko TeAriki, aa maaua nei se takarua koi e heheuna ma kootou iloto te inoa Jesus. ⁶ TeAtua ni mee tana taratara peelaa, “Te maasina nei ki hakamaasina mai i te poouri ana!” Teenei ko TeAtua koi teelaa

e takoto tana maasina iloto naa hatumanava taatou, ki illoa taatou itettia TeAtua etoo i naa karamata Christ.✠

⁷ Tevana iaa naa manava maaua e mee ma ko naa kamete vare e haaoa TeAtua ki ana tiputipu aitu. Teenei seai ni mahi maaua; teenei ni mahi are TeAtua ettaka ma maaua.

⁸ Maaua maraa ellave tekau haao, tevana iaa maaua seai iloo ki mattaku. Maaua maraa ki oti ku mamannatu tammaki, tevana iaa maaua seai iloo kissoo naa manava maaua. ⁹ E mee

telopotama elotoffaao imaaua, tevana iaa maaua e mee maaua soa e hakappa mai ki maaua. Maaua etaaia peenaa itekau

saaita, tevana iaa maaua seelavaa temmate.

¹⁰ Te mate Jesus etauhia maaua ki takoto iloto naa haitino maaua e ppara nauhie nei i naa saaita hakkaatoa, ki hakatii maarama tana ora e takoto imaaua. ¹¹ Ite noho maaua nei raa, maaua

maraa e tauppiri koi ki mmate imaaua e tautari ki Jesus, teena ki hakasura te ora Jesus e takoto i naa haitino maaua e ppara nauhie nei.

¹² Te mee nei e mee maa te materalaa e heheuna iloto maaua; te ora raa iaa e heheuna iloto kootou.

¹³ Te Laupepa Tapu raa e taratara peelaa, “Nau nitaratara iaa nau e iloa i TeAtua.” Ite tiputipu naa hoki, maaua e taratara imaaua e illoa i TeAtua.✠

¹⁴ Maaua e illoa maa TeAtua, tetama ni hakamasikeria a Ia TeAriki Jesus no ora raa, ma ki hakamasikeria a Ia maaua hoki ma Jesus, no toa taatou hakapaa ki tanakina enoho. ¹⁵ Naa vana nei katoo e ssura kikauatu setaukareka maa kootou. Saaita telaaoi

✠ 4.6 Gen 1.3 ✠ 4.13 Ps 116.10 (LXX)

TeAtua raa e tae ki te lopo tama, laatou ma ki taku peenaa ka taratara hiahia i TeAtua, kilasi tana inoa.

Te nnoho ka taaohi manava i TeAtua

¹⁶ Teenei kote vana maaua see lavaa tessopo naa manava maaua. Niaaina maa naa tinotama maaua nei ku takkoto koi ki mmae no ppara raa, naa ora maaoni maaua e takkoto mata ora peenaa ite aso ma te aso. ¹⁷ Maaua e hakallono isu koi ite tamaa saaita nei. Maaua e illoa maa naa haaeo ellave imaaua nei ma ki suia TeAtua ki te taukareka e takoto see oti, e ttote ia i naa haaeo nei. ¹⁸ Ite aa, imaaua see ttoka ki naa mee e kiitea te karamata; maaua e ttoka are ki naa mee see kiitea te karamata. Te mee e kiitea raa e takoto koi i te punaa saaita; te mee see kiitea raa ia ma ki takoto hakaoti peenaa.

5

¹ Taatou e illoa maa tesaaita naa haitino taatou ite maarama nei e seua raa, TeAtua e mee naa haitino hoo taatou ite lani. A Ia tana tino ni penapena naa haitino naa, aa naa haitino naa ma ki takkoto see ppara peenaa. ² Ssao nei taatou ettani, itaatou ekaimannako kitoa taatou naa haitino hoo taatou teelaa e kaumai ite lani. ³ Saaita taatou etoo naa haitino hoo naa, taatou ma ki nnoho hakaoti ma naa haitino naa. ⁴ Ssao taatou koittaka ma naa haitino taatou ite maarama nei raa, taatou e hakallono isu koi ka tanittani peenaa. Taatou see ttani ma i taatou kukkaro inaa haitino tuai ettaka ma taatou Seai. Taatou makittani itaatou e fiffai maa naa haitino hoo taatou ite lani raa ki kaumai ki suia naa haitino tuai taatou, ki hakaoratia

naa tinotama taatou. ⁵ TeAtua tana tino nipenapena taatou ki tauhia taatou te ora nei, araa hookii mai iloo tana Aitu raa ki hakailoa mai i ana mee e tuku maa taatou.

⁶ Teenaa naa manava taatou see ssopo. Taatou e illoa maa tesaaita taatou koittaka ma naa haitino te maarama nei raa, taatou emmao ma TeAriki. ⁷ Ite aa naa ora taatou e hano ma naa hakatina taatou, see mee ma e hano ma naa mee taatou ekkite. ⁸ Taatou see ssopo naa manava taatou, teenaa taatou e taukalleka koi ki tiiake naa haitino te maarama nei kioo taatou no nnoho ma TeAriki. ⁹ Tevana iaa sekina peehea taatou ennoho, taatou e fiffai koi ki hiahia TeAriki inaa ora taatou. ¹⁰ Ite aa, itaatou ma kittuu hakkaatoa imua Christ ki hakatonutonusia naa ora taatou a Ia. Taatou ma kisua TeAtua, tautari ki naa tiputipu naa ora taatou ite maarama nei, teenaa ko naa vana kato taatou ni mee, naa vana e taukalleka ma naa vana e hakallika. ☆

Naa soa maaoni TeAtua

¹¹ Maaua e illoa ite mee e mee maa e mattaku i TeAriki, teenaa e haaitai maaua te ppuratia maaua aaraa tama ki taao hi manava kiaa Ia. TeAtua e iloa imaaua hakaraaoi iloo, teenaa nau e hiihai maa kootou ki illoa hakaraaoi iloo ia nau hoki iloto naa manava kootou. ¹² Maaua see mee hoki ma ki hakattoe atu maa naa sosorina maaua e taukalleka. Maaua essee se ara etonu kitau ma kootou te hakanau imaaua, kilavaa kootou te taratara atu ki naa tama e ahu i naa kkite laatou naa tiputipu te tama, sei

ma ko naa tiputipu tana hatumanava. ¹³ Eaa? Kootou emannatu maa maaua evvare? Aa tiiake peenaa, teenaa se vana koi iloto maatou ma TeAtua. Seai? Kootou emannatu maa maaua e atammai? Aa teenaa, teenei se vana e mee koi kitokonaki kikootou. ¹⁴ Naa ora maaua etauihia telaoui Christ. Maaua e illoa maa te tama tokotasi nei ni mate kitokonaki Ia kite henua kato. Teenaa e mee maa te henua kato ni mate hakapaa ma Ia. ¹⁵ A Ia ni mate ki hakaora te henua hakkaatoa. Naa tama e ora itessaonei see ora maa laatou koi. Laatou e ora inaa mahi Jesus Christ, te tama ni mate aa ni hakamasikeria ki hakaoratia laatou.

¹⁶ Ssao nei iaa, taatou ku see hakatonutonu telaa tama ki naa tiputipu te maarama nei. Maaoni, imua raa taatou nittoka ki Jesus no taratara maa Ia se tama peelaa, inaa ttoka te tama te maarama nei. Saa ita nei taatou ku seelavaa te mee peenaa. ¹⁷ Aa teenaa, te tama e illoa maaoni i Christ raa teenaa se tama hoou. Tana tiputipu tuai raa ku oti te tiiake, aa te tiputipu hoou raa ku hakasura. ¹⁸ Teenei ni ara kato TeAtua ni penapena maa taatou. Christ ni heunatia mai TeAtua ki au no haia taatou ki haisoa ma TeAtua. Maa nei hoki e heunatia kioo no haia aaraa tama ki haisoa hoki ma TeAtua. ¹⁹ Naataratara TeAtua e takkoto i maaua nei e mee peelaa: TeAtua ni heunatia mai a Ia Christ iaa Ia e hiihai maa Ia e haisoa ma naa tama hakkaatoa i te maarama nei. TeAtua ni see maanatu ki naa haisara laatou imua, teenei e kaumai ai a Ia naa taratara nei ki hakailoa aaraa tama i tana hiihai ki haisoa ma laatou.

²⁰ Aa teenei maaua ku kauatu naa taratara Je-

sus Christ. Maaua e taratara atu pee ko te maaisu TeAtua. Maaua e ttaro atu ki kootou iloto te Inoa Jesus Christ: kootou tiiake TeAtua ki hurisia naa mannatu kootou ki see lotoffaaeo kootou iaa Ia, aa kootou kuahe no vaissoa maa Ia!
²¹ Christ ni seai ana haisara nippena, tevana iaa a Ia ni haia TeAtua kilave hoki a Ia inaa haisara taatou, killave taatou i te tiputipu e tonu TeAtua i taatou e nnoho hakapaa ma Christ.

6

¹ Iloto naa heuna taatou e mee maa TeAtua raa, maaua e ttaro atu ki kootou, naa tama ku oti te illoa i telaaoi TeAtua: kootou see haia kootou telaaoi TeAtua ma se mee vare. ² Hakannoo ki te taratara TeAtua e kaumai:

“Saaita te ssao taku laaoi ki kootou ni tae mai raa, nau nilono i kootou.

Saaita te aso raa ni tae mai ki hakassaoria kootou no ora raa, nau ni tokonaki ki kootou.”✧

Kootou hakannoo mai! Teenei kootou sao kitauhia kootou telaaoi TeAtua; te aso nei ko te aso ki too te ora maaoni!

³ Maaua see fiffai maa maaua e hakassara ni vana maa maaua iloto naa heuna maaua nei, ki see ffuri te henua no see tautari ki naa heuna maaua. ⁴ Inaa vana hakkaatoa maaua e mee nei, maaua e fiffai kikkite te henua maa maaua nitama e heheuna i TeAtua, teenaa imaaua e heheuna hakalavatoa koi inaa ttiri maaua inaa haaeo, inaa hakallono isu maaua, aa ma naa vana e hainattaa. ⁵ Maaua maraa etaia, e karapusina, aa e taruarumia naa tama ki taia; maaua emmate hakaoti inaa heheuna maaua, aa maaua see illoa te kkai ka mmoe hakaraaoi.✧

✧ 6.2 Is 49.8 ✧ 6.5 Acts 16.23

6 Maaua kuoti te huriake peelaa maa maaua nitama e heheuna maa TeAtua, teenaa inaa ora maaua e mataffua, maaua e illoa hakaraaoi iloo i TeAtua, maaua e lavatoa tennoho kattari, maaua e meeme e hakaraaoi aaraa tama, TeAitu Tapu raa etakoto imaaua, aa maaua e manavalaaoi maaoni inaa tama hakkaatoa, 7 maaua e hakaea te taratara maaoni, aa naa mahi TeAtua e takkoto imaaua. Te tiputipu e tonuraa teenaa ko naa hana maaua e hetaa maa maaua, aa kipuipui naa haitino maaua. 8 Maaua e haia ma nitama hakamaatua, aa kioti koi ku hakannaparia; maaua e sasaakiria, aa kioti koi ku hakanauria. Maaua maraa e haia ma nitama e taratara kailallao, aa maaua iaa nitama e taratara ki te taratara maaoni. 9 Maaua e haia ma nitama see ilotia, aa te henua iaa e illoa hakkaatoa imaaua; maaua e tarataraina maa maaua kuoti te mmate, tevana iaa kootou e kkite koi imaaua koi ora. Niaaina maa maaua e taia pakavaina, maaua ni see lavaa te mmate. 10 Niaaina maa maaua ennoho hakaaroha, maaua e ttaka ka fiafia koi. Te henua e mee maa maaua see hai hekau, tevana iaa telopotama ku hai hekau inaa hekau, laatou ni kauake maaua. Maaua e mee ma nitama sei iloo se mee tokotasi, tevana iaa maaua maaoni ennoho ma te kau mee.

11 Aku soa i Korint. Maaua see hai taratara e huu ikootou. Naa arohi manava maaua nei nippesi atu kato kootou. 12 Maaua e lee naa manava maaua ikootou, aa kootou iaa see lee naa manava kootou imaaua. 13 Nau e taratara atu pee ko aku taratara ki aku tamalliki. Kootou ki huri mai ni tiputtipu e taukalleka pee ko naa tiputtipu kootou ni kkite

i maaua. Tallaki naa hatumanava kootou.

Te tiputipu naa tama see illoa i TeAtua

¹⁴ Kootou see hakapaa atu ki naa tama see illoa i TeAtua. Tevana etonu ma tevana esara ma ki meeme hakapaa peehea? Te pouuri ma te maarama ma ki nnoho hakapaa peehea?

¹⁵ Christ ma Satan ma ki taratara ki te taratara tokotasi peehea? Te tama elotu i TeAtua ma te tama see lotu raa ma ki taratara hakapaa peehea i te mee tokotasi?

¹⁶ Te Hare Tapu TeAtua ma naa aitu penappena raa ma ki meeme hakapaa peehea? Taatou nei ko te Hare Tapu TeAtua e Ora. TeAtua tana tino ni taratara peela,

“Nau ma ki hakatuu taku hare ki tuu iloto aku tama, ki nnoho maatou hakapaa.

Nau ma ki mee ma ko TeAtua laatou, aa laatou ku mee ma ko taku kanohenua.”[✧]

¹⁷ Teenaa TeAriki raa e mee peela,

“Kootou hakattaha inaa tama naa, aa kootou ku see hakapaa atu ki laatou.

Kootou see mee ki naa mee e kerekere, aa teenaa Nau ma ki hiihai ki kootou.”[✧]

¹⁸ Nau ma ki mee ma ko te tamana kootou, aa kootou ku mee ma ni tama taanata aa ma ni tama haahine aaku.

A Nau, TeAriki Haimahi, e kauatu naa taratara nei.”[✧]

7

¹ Aku soa nei. Naa purepure nei hakkaatoa e mee mai kitaatou. Aa teenaa, taatou ki hakakkee naa ora taatou inaa mee hakkaatoa

✧ **6.16** Lev 26.12; Ezek 37.27; 1 Cor 3.16; 6.19 ✧ **6.17** Is 52.11

✧ **6.18** 2 Sam 7.14; 1 Chr 17.13; Is 43.6; Jer 31.9

teelaa e mee naa tinotama taatou ma naa hakataakoto taatou kikerekkere. Taatou kilotu i TeAtua, teenaa ki tautari ki tana tiputipu e tapu.

Te hiahia Paul

² Kootou alloha imaaua. Maaua see illoa te sosorina hakallika ki telaa tama. See hai tama ni haia maaua no hakallika, aa see hai tama ni usuusuhia maaua. ³ Nau see mee maa kootou ni tama e hakallika. Seai. Nau ku oti te taratara atu hakaoti i maaua e llee naa manava maaua i kootou. Niaaina maa taatou koi ora, aa maa taatou emmate, taatou ma ki ttaka hakapaa lokoi. ⁴ Nau e iloa hakaraa o iloo inaa tiputtipu kootou, teenei eahuai nau i kootou. Inaa haa eokaato e ttiri imaaua nei, nau see iloa te sopo taku manava; nau e taka ka hiahia peenaa.

⁵ Saaita maaua nittae ki Masedonia raa, maaua ni see hakamalolloo. Te kau haa e ni ttiri i maaua. E mee naa tama ni ffuri mai no heheatu maatou, kattaka mattaku maaua. ⁶ Tevana ia TeAtua, te tama maraa e haka aneane naa tama e mee pakavaina raa, ni haia a Ia naa manava maaua no taukalleka. A Ia ni heunatia mai a Ia Titus ki maaua. ⁷ Maaua ni see mee koi maa maaua ni fiafia ma ia ia niau, seai. Naa manava maaua ni taukalleka hoki ia ia ni taratara mai i naa tokonaki ake kootou kia ia. A ia ni taratara mai maa kootou ennoho kattaro peenaa kikkite kootou ia nau. A ia e taratara mai hoki maa kootou e alloha i naa vana see ttonu kootou ni mee kia nau, aa maa kootou ku nnoho koi ki tokonaki mai kootou

✧ 7.5 2 Cor 2.13

kiaa nau. Teenei ko naa taratara nei e lasi ai taku hiahia i te saaita nei.

⁸ Niaaina maa taku pas ni sissii atu raa ni mee kootou nonnoho hakaaroha raa, nau see mee maa nau e aroha i aa nau ni sissii atu taku pas peenaa. Maaoni, imua raa nau ni aroha i aa nau e iloa maa te pas nei ni mee kootou nonnoho hakaaroha i te tamaa saaita. ⁹ Tevana iaa i te saaita nei raa nau e hiahia; nau see hiahia ma i kootou ni haia a nau kinnoho hakaaroha. Seai. Nau e hiahia i kootou ni lavaa te ffuri naa manava kootou i kootou ni nonnoho hakaaroha. TeAtua ni heheuna iloto naa manava kootou i te saaita kootou ni nonnoho hakaaroha. Kootou naa ku illoa maa maaua ni see hai vana e hakallika ni mee ki kootou. ¹⁰ TeAtua e heheuna i te saaita te tama e noho hakaaroha, ki huri te manava te tama naa no too te ora maaoni. See hai vana e sara i te tiputipu naa. Tevana iaa te tama e noho hakaaroha pee ko te nonnoho hakaaroha naa tama te maarama nei raa, teenaa ko te tiputipu e sura ai te mate. ¹¹ Kootou mmata i te ara TeAtua ni mee ki te nonnoho hakaaroha kootou naa: kootou kulellere ki haia kootou naa heuna TeAtua: kootou ku anaana ki huri ake peelaa maa kootou e tautari ki te tiputipu e tonu; kootou ku ffuri no lloa i naa vana hakallika aaraa tama e ppena; kootou ku ssopo naa manava kootou i te tiputipu see tonu; kootou ku ttaro ki kkite kootou iaa nau; kootou ku alloha iaa nau; kootou ku nonnoho koi ki hai ake kootou naa tama e ppena naa haisara! Kootou nei ku oti te huri ake peelaa maa kootou see hai vana e ssara i te tiputipu nei.

¹² Aa teenaa, taku saaita ni sissii atu
taku pas naa raa, nau ni see sissii

ma ki taratara atu i te tama e hakasara tana vana; nau hoki see mee maa i te tama ni hakasaraina ana vana. Nau ni sissii koi te pas naa kikkite kootou, imua naa karamata TeAtua, itellee naa manava kootou imaaua. ¹³ Naa manava maaua ni hakatipuina iloo te tiputipu nei.

Naa manava maaua ni see hakatipuina koi te tiputipu nei, naa manava maaua hoki ni taukalleka i te hiahia Titus, iaaia ni hiahia inaa vana kootou ni mee kiaaia! ¹⁴ Nau ni hakanau ki Titus inaa sosorina kootou, teenaa nau ni sei iloo kinapa i kootou. Maaua maraa etaratara maaoni ki kootou, teenaa naa taratara hakanau maaua ni hai ake ki Titus i kootou raa ni taratara maaoni. ¹⁵ Aia e llee iloo tana manava i kootou inaa fiffai kootou maa kootou e hakannoo ki ana akonaki, aa iaaia ni too atu kootou no anaanaria ma se hakamau. ¹⁶ Nau nei ku hiahia iloo iaa nau ku iloa maa kootou ma ki taaohi peenaa te tiputipu naa.

8

Te manava e kaimaarie

¹ Aku taaina nei. Maaua e fiffai maa kootou ki illoa ma se aa te laaoi TeAtua ni mee ki naa lotu i Masedonia. ² Naa tamanaa ni nnoho iloto naa haaeo iloo ellasi, aa niaaina maa laatou ni tama see hai mee raa, te fiafia laatou raa e lasi ffaeo iloo, teenaa laatou ni kaimallie iloo ka siko mane. ³ Nau e lavaa te taratara atu maaoni maa naa tamanaa ni hookii hakkaatoa te kooina laatou ni lavaa, aa te kooina laatou ni hookii naa ni ttoe iaa i te kooina laatou e lavaa. Inaa tino fiffai laatou, ⁴ laatou ni ppura mai iloo ki maaua kitiake laatou ki heheuna hakapaa ma naa tama naa lotu inaa kina, ki tokonaki

hakapaa laatou ki naa tama TeAtua e noho i Judea. ✧ ⁵ Maaua ni see mannatu maa laatou ma ki lavaa te hakasura te tiputipu naa. Imua raa laatou ni hookii naa tinotama laatou ki TeAriki; aa ki oti, i te hiihai TeAtua, laatou ni ffuri mai no tokonaki mai ki naa heuna maaua hoki. ⁶ Maaua ku oti te taratara ake ki Titus, te tama ni kaamata naa heuna nei, ki hakaotina te heuna telaa oi nei. ⁷ Te kau vana e taukalleka e ssura i kootou: kootou ku illoa maaoni i TeAtua; kootou e llau te taratara; kootou e illoa i naa vana aitu TeAtua; kootou e anaana ki tokonaki kootou ki telaa tama, aa i kootou e manava laaoi i maaua. Aa te nei nau e hiihai maa kootou ki kaimallie hoki te hookii naa mee kootou.

⁸ Te nei sei ni taratara hoou aaku e tuku ma ki tautari kootou. Nau e taratara atu ki illoa kootou i te fiffai aaraa tama maa laatou e tokonaki. Nau e mee ki illoa nau i naa tiputipu naa manava kootou ki naa tama e noho hakaaroa. ⁹ Kootou e illoa i naa tiputipu te laaoi taatou Ariki, Jesus Christ. A Ia e sura te kau mee hakkaatoa, te vana iaa te lopo mee naa ni tiiake hakkaatoa a Ia ki tokonaki mai a Ia ki kootou. A Ia ni noho ma se tama see hai mee, ki hai mee kootou.

¹⁰ Nau e maanatu maa e taukareka maa kootou ki hakaoti te mee kootou ni kaamata i te setau peela. Kootou naa ko naa tama mua ni tokonaki ki naa tama i Judea, aa kootou naa hoki ko naa tama mua ni ssura te maanatu ma ki mee te vana naa. ¹¹ Aa kootou massike no hakaoti te vana kootou ni kaamata naa! Kootou lellere ki hakaoti te heuna naa pee ko naa lellere kootou imua ki mee te maanatu

✧ 8.4 Rom 15.26

kootou naa. Kootou mmata i te kooina kootou elavaa te hookii raa, aa kootou ku hakanaa opo te kooina naa. ¹² Kimee maa kootou e fiffai maa kootou ki hookii nimee maa kootou, teenaa TeAtua ma ki hiihai maa Ia e too naa mee kootou naa, iaa Ia e iloa maa kootou e haimée. Tevana iaa TeAtua ma ki see hiihai maa Ia e too naa mee kootou naa kimee maa Ia e iloa maa kootou see haimée.

¹³ Nau see mee maki haia a nau aaraatama kinnohováre, aa maa kootou iaa kittaka ma naa mmaha, seai. ¹⁴ I kootou e haimée i te ssao nei raa, e taukareka peelaa maa kootou ki tokonaki ki naatama see haimée. Aa i te saaita kootou ma ki see haimée, aa laatou e haimée raa, teenaa naatama naa ma ki tokonaki ki kootou. I te ara nei raa naa vana kootou ma ki taukalleka hakapaa. ¹⁵ E mee pee ko naa taratara mai te Laupepa Tapu raa peelaa, “Ttama ni hakanaa opo ana mee tammaki raa, a ia ni see haimée nittoe. Ttama ni see haimée maaoni ni hakanaa opo raa, a ia ni lava i ana mee naa.”✧

Titus ma ana soa

¹⁶ Maaua e fiafia iloo i TeAtua, i Titus ni haia a Ia ki anaana atu ki kootou pee ko maaua. ¹⁷ A ia ni see mee maa ia ni hanatu i maaua ni vanaake kiaa ia, seai; a ia tanatino ni hiihai maa ia ki hanatu no tokonaki ki kootou. ¹⁸ Maaua e heunatia atu maaua telaatana maaua ki hanatu ma Titus. Ttama nei e hakanauria naa lotu kato i ana heheuna ka hakaea te Lono Taukareka. ¹⁹ A ia ni hakamaatinoria no tukua mai naa lotu raa ki au ia i maaua i te saaita maaua e oo no kkave naa mee te henua

e hakanaaopora ki Jerusalem. Maaua e haia maaua naa heuna nei ki hakanau te henua i te inoa TeAriki, aa ki hakailoa atu i maaua e fiffai maa maaua e tokonaki ki naa tama see hai mee.

²⁰ Maaua e heheuna hakaraaaoi iloo ki see taumaruu te henua i maaua, i naa mataake maaua naa mane te henua e hakanaaopo.

²¹ Maaua emmata iloo kittonu naa heuna maaua nei, see mee maa imua koi naa karamata TeAriki, seai, maaua emee hoki kittonu naa heuna maaua nei imua naa karamata aaraa tama.✧

²² Teenaa e mee telaa taina maaua e heuna atu ma tetakarua naa. Maaua ku oti te mmataria maaua naa heheuna tetama naa itekau saaita. Aia setama iloo emakkaa iana heuna. Aia e iloa maa kootou ni tama e sosorina taukalleka. Teenei e hiihai ai a ia maa ia e hanatu no tokonaki ki kootou.

²³ Titus ia, a ia naa ko taku hakasoa e heheuna ma nau kitokonaki ki kootou; aa aaraa taaina teelaa e oatu laatou raa, teenaa setakarua e heunatia atu naa lotu iaaraa kina. Laua e hakanau peenaa i Christ. ²⁴ Teenaa kootou huri atu te manava laoi ki te takatoru naa, kikkite naa tama naa lotu kaato no illoa maa maaua ni hakanau tonu i naa tiputtipu kootou.

9

Tokonaki ki aaraa tama te lotu

¹ Kootou kunaa illoa are ite mane ekkave ki naa tama TeAtua ennoho i Judea. ² Nau e iloa maa kootou e fiffai maa kootou ki tokonaki ki naa tama naa. Nau ni hakanau ake ki naa tama i Masedonia raa i kootou peelaa, “Naa taaina

✧ **8.21** Prov 3.4 (LXX)

ma naakave taatou iAkaiaraa ninnoho iloo ite setau peelaa ma ki tokonaki laatou.” Naa manava naa tama naa ni usuhia ikootou ni lellere ma ki tokonaki kootou. ³ Teenei nau ku heunatia atu nau naa tama naa, ki kkite naa tama naa maa taku hakanau ni hakanau ikootou raa seai maa ni taratara matani koi. Tevana iaa, e mee pee ko nau ni taratara ake kilaatou, nau e iloa maa kootou e nnoho mai ma naa mane kootou ni hakanaaopo. ⁴ Tevana iaa, ki mee maa nau e hanatu ma naa tama i Masedonia, aa no kite nau maa kootou see hai mee ni hakanaaopo raa, maaua ma ki nnapa iloo, i maaua nei koi ni taratara ka hakanau ikootou. ⁵ Teenei e heunatia atu ai nau naa tama nei ki oo atu imua no hakatonu hakaoti naa mee kootou ni hakanaaopo. Nau e hiihai maa naa mee kootou ni taratara maa kootou ma ki hookii raa ki mmoe mai hakaoti i taku saaita ma ki tae atu, ki maatino peelaa maa kootou e hookii i naa tino fiffai kootou, see mee maa iteelaa ni taratara maaua ni kauatu.

⁶ Kootou hakamaarona te taratara nei: te tama e tori ana hua laakau e moosisi raa, ma ki see hai kaikai maaoni ma ki vasi; te tama e tori ana hua laakau e tammaki raa iaa ma ki vasi telopo kaikai e tammaki. ⁷ Kootou ki hookii te kooina kootou e mannatu maa e tau ma naa mee e nnoho ma kootou, aa kootou ki hookii ma te manava laaoi. Te Atua e hiihai ki te tama e hookii maa te manava laaoi. ⁸ Te Atua e lavaa te kauatu te kau mee e ttoe iaa ite fiffai kootou, te naa kootou ma ki nnoho ma naa mee kato kootou e ssee, aa e tau te vaevae maa aaraa tama. ⁹ E mee pee ko naa taratara te Laupepa Tapu raa peelaa,

“A Ia e hookii te mee ki naa tama see hai mee. Tana laaoi e takoto hakaoti peenaa.”✧

10 Aa TeAtua, tetama e hookii te hualaakau ki hakatori aa te haraoa kikkai, ma ki kauatu te kau mee kootou essee, ki ffuri kootou no tokonaki ki aaraa tama.✧ 11 A Ia ma ki kauatu te kau mee ki tuutuulaaoi kootou, aa ki lavaa kootou te tokonaki ki telaa tama. Aa i te saaita maaua ma ki vaevae naa mee kootou naa ki naa tama see hai mee raa, te henua ma ki taratara hakanau i TeAtua. 12 Te mane kootou e hakanaaopo naa ma ki tokonaki ki naa tama TeAtua, aa laatou ma ki ffuri no hakanau hoki i telaaoi TeAtua. 13 Te henua kato ma kikkite inaa takkoto naa manava kootou i te tokonaki kootou ma ki kauake ki naa tama i Judea. Laatou ma ki illoa maa kootou nitoo hakaraaoi iloo naa taratara Christ ka tautari ki ana tiputipu. Laatou ma ki fiafia i te lopo mee kootou ekauake kilaatou ma aaraa tama iaaraa henua, teenaa laatou ma ki ffuri kato no hakanau i TeAtua. 14 Laatou ma ki taku ki TeAtua i te llee naa manava laatou i kootou, i telaaoi TeAtua e hakasura i kootou. 15 Taatou ki fiafia i te mee taukareka TeAtua, teelaa see ilotia te tarataraina, e kaumai ki taatou.

10

Paul e taratara i ana heuna

1 Anau, Paul, tetama e taratara kootou maa e haao iloto akupas esissiatu aa elaoi i taku saaita ennoho taatou, ekauatu aku taratara nei ki kootou. Iloto te inoa Christ, tetama e takoto telaoi ma te aroha,

✧ 9.9 Ps 112.9 ✧ 9.10 Is 55.10

² kootou see mee makihaaeo nau itaku saaita makihanatu, iaanau eiloa maa nau makiloto inaa tama e mee naa taratara laatou maa maaua esosorina koi pee ko naa tama te maarama nei.

³ Maaoni, maaua nitama nittipuke i te maarama nei, tevana iaa, inaa saaita maaua ehetaa ma naa mee e hakallikaraa, maaua seetautari kite hakataakoto te tama te maarama nei.

⁴ Naa hana ettaka ma maaua nei seai ni hana te maarama nei; teenei ko naa hana aitu TeAtua, teelaa eseu maaua naa mahi naa aitu hakallika. Maaua esua maaua naa heaatuna hakallesi naa tama e mee;

⁵ maaua esua maaua naa vana hakatannata naa tama e mee maki puuia te iloa TeAtua; maaua emee kihurisia maaua naa mannatu te henua kite tautari ki Christ. ⁶ Aa te saaita kootou ehuri mai maa kootou kullono taratara, teenaa maaua maki hakkaitoaina maaua naa tama see llono taratara.

⁷ Kootou ettoka koi inaa tiputipu te mee iana tautaha. Kimee setama e maanatu maa ia setama eta utari maaoni ki Christ, aia kimaanatu hakaraaoi ki iloa ia, imaaua hoki nitama eta utari maaoni ki Christ pee ko ia. ⁸ Nau seenapa maa nau ni maaroo are te ahu inaa heuna Christ nikaumai ki maaua. Teenaa ko naa heuna e hakatipu naa ora kootou.

Maaua see heheuna maki seua naa ora kootou. ⁹ Kootou see mannatu maa nau esissiatu naapas nei ki hakamatakuria kootou. ¹⁰ Aaraa tama maki taratara peelaa,

“Naa pas Paul nei e taratara haimmahi lokoi kitaatou, aa itana saaita enoho itaatou raa, aia ematanaenae aa see iloa te taratara haimhi peenaa. Ana taratara naa

ni taratara matani koi!” ¹¹ Naa tama e mee naa taratara laatou peenaa ki illoa maa te tiputipu maaua ma ki hakasura i te saaita maaua ma ki ttae atu raa ma ki mee koi ma ko naa taratara maaua i naa pas maaua.

¹² Aaraa tama e hai maa laatou nitama hakamaatua. Tevana iaa maaua see mee maa maaua e mee ma ko naa tama naa. Seai. Naa tama naa e ttoka koi ki naa tiputtipu laatou soko laatou, no mee maa teenaa ko naa tiputtipu laatou maaoni. Naa tama naa ku vvare hakaoti!

¹³ Maaua iaa see lavaa te hakattoe naa ahu maaua ki maaua; maaua ma ki ahu koi i te kooina naa heuna maaua nikaumai TeAtua, teenaa e hakapaa ma naa heuna maaua e mee iloto kootou. ¹⁴ Naa heuna maaua e kaumai TeAtua nei e tae atu hoki ki kootou. Teenaa ko te vana maaua ni oo atu no hakaea atu te Lono Taukareka i Christ. ¹⁵ Maaua see illoa te ahu ki maaua i naa heuna are aaraa tama ni mee. Maaua e heheuna tonu i naa heuna maaua e kaumai TeAtua, ki illoa hakaraaoi kootou i TeAtua. Maaua e fiffai maa naa heuna maaua nei ellasi i te kina naa. ¹⁶ Maaua e fiffai maa te Lono Taukareka nei e hakataeria maaua hoki ki naa henua ettuu imuri kootou, ki see ahu maaua i naa heuna are aaraa tama ni mee.

¹⁷ Tevana iaa te Laupepa Tapu raa e taratara peelaa, “Tama ehiihai maa ia kiau, aia kiau i naa vana TeAriki ni mee.”[☆] ¹⁸ Iteelaa ko naa tama are TeAriki ehakanau raa teelaa e haia TeAtua maa ni tama aana maaoni, seai ma ko naa tama e hakanau i laatou soko laatou.

11

☆ 10.17 Jer 9.24

Paul ma naa aposol hakallesi

¹ Niaaina maa kootou emannatu maa nau e mee taku tamaa vvare, nau e hiihai maa kootou ki hakannoo mai koi kiaa nau. ² Nau e kaimanako i kootou, e mee pee ko TeAtua e kaimanako i kootou. Kootou e mee ma se taupu koi tipu ake teelaa e haka tarikaina a nau ki te tama tokotasi, te tama naa ko Christ tana tino. ³ Tevana iaa nau see hiihai maa kootou ma ki hakarereesia ni tama pee ko te hakarereesia ana Eve te kata raa imua. Nau eppore maa kootou ma ki haia hoki peenaa ka tiiake kootou te tiputipu maaoni Christ e takoto i kootou.✧ ⁴ Nau e mee i kootou maraa e hakannoo vare koi ki te kau tama katoo e oo atu no hakaeta atu te Jesus e kee maa te tama e hakaeta atu maaua; kootou e toa kootou te aitu e kee maa TeAitu kootou ni too imua, aa kootou e hakannoo kite Lono Taukareka e kee maa te Lono Taukareka TeAtua ni hakaeta atu maaua ki kootou.

⁵ Nau see maanatu maa nau see tae ki naa tama e mee maa laatou ni “aposol maaoni” kootou!

⁶ Niaaina maa kootou emannatu maa nau see llau maaoni te hakaeta naa taratara naa raa, taku iloa see noto koi peenaa. Maaua ku oti te huri atu te tiputipu naa no kkite kootou i te kau vana maaua ni mee.

⁷ Nau ni see mee atu ma ki tauia nau i taku saaita ni hakaeta atu te Lono Taukareka raa ki kootou; nau ni noho seemuukoi ki huri ake peelaa maa kootou ni tama hakamaatua. Eaa? Kootou emannatu maa taku vana nei e sara? ⁸ Taku saaita ni heheuna ma kootou raa, nau ni tauia are naa lotu iaaraa matakaaina. Naa mane naa tama naa e mee koi maa

✧ **11.3** Gen 3.1-5,13

e kailaaraotia a nau kilavaa nau tetokonaki kikootou. ⁹ Aa i taku saaita ni noho taatou raa, nau see iloa te kainnoo atu ki kaumai ni mane maaku iaku saaita ni noho see hai mane; naa taaina ma naa kave taatou ni oomai i Masedonia raa ni toomai kato o aku mee ni ssee. Imuaraa nau ni seai iloo ki kainnoo ni mee maaku kikootou, aa te nei nau ma ki see kainnoo atu hakaoti kikootou. Nau ma ki mee hoki ki see anaana kkee kootou iaa nau imuri. ¹⁰ Naa taratara hakamaatua Christ raa e noho ma nau. Nau kutarata atu te mee nei ki illoa kootou: aku ahu nei ma ki see lavaa tetuukia setama iloto naa matakaaina kato o i Akaia. ¹¹ Kootou seemannatu maa nau e taratara peenei iaa nau elotoffaeo i kootou. Seai. Te Atua e iloa maa nau e llee taku manava i kootou!

¹² Nau ma ki taao hi te tiputipu nei ki puuia naa tama eahu maa laatou e heheuna ma ko maaua, te naa ko naa tama e hai maa laatou ni “apostol maaoni”. ¹³ Naa tama naa seai ni apostol maaoni. Laatou ni apostol hakallesi koi. Laatou e illoa iloo te hurihuri vana kilaatou, ki vana te henua maa laatou ni apostol maaoni Christ. ¹⁴ Kootou ki see oho maa te nei ni vana hoo. Seai. Satan hoki ni sisorina peena imua. Aia ni huri tana tiputipu ma ki tiputipua ma ko te ensol te maasina! ¹⁵ Te naa seai se vana hoo ki mee maa naa tama e heheuna iaa ia naa e hurihuri vana ki mee laatou ma ni tama e heheuna i te ara etonu. Kimuri laatou ma ki lonollono raa oi i naa sisorina seettonu laatou naa.

☆ **11.9** Phil 4.15-18

Te tiputipu Paul

¹⁶ Nau ku oti te taratara atu maa aku taratara nei seai ni taratara vware. Aa ki mee kootou e mannatu maa nau evvare, kootou ku tiiake koi peenaa, tevana iaa nau e hiihai maa kootou ki tiiake nau ki mee ni tamaa ahu maaku. ¹⁷ Maaoni, TeAriki see hiihai maa nau ki taratara peenei. Nau kutaratara ma setama evvare, e hakanau koi kaaa nau soko nau. ¹⁸ Tevana iaa, i te lopotama ku hakanau inaa vana laatou e mee koi soko laatou i te maarama nei raa, teenaa, nau ma ki mee hoki peenaa!

¹⁹ Niaaina maa kootou ni tama e atammai raa, kootou maraa e hakannoo koi ki naa vware! ²⁰ Kootou maraa e tiiake koi kootou aaraa tama ki ooatu no haia kootou ma nipo e laatou, no too naa hekau kootou, no hakarereesia kootou ki te lopotava, no haia kootou ma nitamavare koi, aa no sasaakiria kootou. ²¹ Nau enapa te hakaari peelaa maa maaua ni see makkaa ki haia maaua naa vana peenaa!

Tevana iaa kimee setama e hai maa ia elavaa koi te ahu ianavana e mee, nau hoki elavaa te mee peenaa. Teenei nau kutaratara hoki ma sevvare. ²² Naatama naa e hai maa laatou ni Jew? Nau hoki se Jew. Naatama naa e hai maa laatou nitama haka Israel? Nau hoki setama haka Israel. Naatama naa e hai maa laatou ni mokopuna Abraham? Nau hoki se mokopuna Abraham. ²³ Naatama naa e hai maa laatou nitama eheheuna maa Christ? Nau e iloa maa nau kutaratara ma sevvare, tevana iaa naa heuna naa tama naa see ttae ki aku heuna e mee maa Christ. Aku heuna nei ellasiare inaa heuna laatou, see hai tama

e hakamoeria iloto te hare karapusi peenaa ma ko nau; see haitama e sarua peenaa tana haitino ma ko nau, aa see haitama e taia no taupiri ki mate peenaa ma ko nau.✧ ²⁴ Nau kuoti te taakina naa Jew raa aku saaita iloo e rima no sarua taku haitino, aa te kooina naa tari laatou ni pakuu i taku haitino i te saaita tokotasi raa e lava tana matatoru maa sivo.✧ ²⁵ Aku saaita iloo e toru nau kuoti te sarua naa tama i Rome raa ki naa laakau; aa i te saaita tokotasi raa nau ni tauatia ki naa hatu. Aku saaita iloo e toru, taku vaka e horau ai raa e apuru iloto te moana. Nau kuoti te tahea i te poo ma te aso hakkaatoa iloto te moana pouuri.✧ ²⁶ Itaku lopo horau raa, nau e taupiri ki tahea peenaa i naa ttahe naa ava, aa aku hekau raa e kailaaraotia peenaa naa tama e kailallao. Nau emeeme tipuaina peenaa naa tama taku tino henua naa Jew, hakapaa ma naa tama iaaraa henua; nau e taupiri ki mate inaa matakaaina ellasi, iloto mouku, i te moana, aa inaa sosorina naa tama e mee maa laatou ni taaina aaku.✧ ²⁷ Aku heuna e mee nei seai ni heuna hakavarevare; nau e heheuna peenaa see iloa te moe hakaraa oi; nau e taka koi ka hiikai ka hiiunu peenaa. E mee aku aso e taka peenaa see kai, aa see hai mee hakaraa oi ki uhi taku haitino i aku saaita e makalii. ²⁸ Ite kau asoraa, nau e noho ka mamaanatu peenaa ki naa tama kato Te Atua inaa kina. ²⁹ Taku haitino maraa e matanaenae i aku lono ma setama e matanaenae, aa taku manava iaa maraa eura i aku lono ma setama ni usuhia

✧ **11.23** Acts 16.23 ✧ **11.24** Deut 25.3 ✧ **11.25** Acts 16.22; 14.19 ✧ **11.26** Acts 9.23; 14.15

ki penā ni haisara.

³⁰ Kimee nau e hiihai maa nau ki ahu, nau ma ki ahu i naa mee e huriake taku see haimahi.

³¹ Te Atua, te Tamana Te Ariki Jesus e iloa maa nau see taratara hakareeresi. Taatou ki hakanau i tana Inoa i te kau saaita. ³² Taku sao ni noho i Damascus raa, te hakamau i laro Aretas, te tuku te henua naa, ni hakanoho ana roorosi raa i naa tautaha te henua naa, ki oomai laatou no karapusina a nau. ³³ Tevana iaa nau ni hakasaoria aku taaina. Nau ni ponotia laatou ki loto te kete raa no hakatere kina ki haho te hiri e aareha i te henua naa, teenaa ni see lavaa ai nau te tauhia ttama naa. ☆

12

Paul e hakakiiitea Te Atua

¹ Niaaina maa see hai vana e taukareka ma ki sura, nau ma ki ahu koi i aku vana e mee nei. Teenei nau ku taratara i aku vana aitu ni hakakiiitea Te Atua. ² Nau e iloa ittama tokotasi, a ia naa se tama e lotu. Ttama naa ni toa Te Atua i naa setau e sinahuru maa haa peela, ki te ttoru naa papallani. Tevana iaa nau see iloa maa te laa ko tana tinotama raa ni toa maaoni, aa seai maa ia ni hakakiiitea koi Te Atua iloto tana miti. Te Atua soko Ia e iloa. ³⁻⁴ Nau e iloa maa ia ni toa kite nohorana naatama ettonu naa ora laatou. (Tevana iaa nau see iloa maa te laa ko tana tinotama raa ni toa maaoni, aa seai maa ia ni hakakiiitea koi Te Atua iloto tana miti. Te Atua soko Ia e iloa.) I te kina naa raa, a ia ni lono i naa mee te laa see lavaa te tarataraina, naa mee see lavaa te tarataraina naa tamavare.

⁵ Teenaa nau ma ki ahu i te tama peenaa,

☆ **11.33** Acts 9.23-25

a nau iaa ma ki see ahu iaa nau soko nau. Nau ma ki ahu koi i naa mee e huri ake taku see haimahi. ⁶ Ki mee maa nau ni hiihai maa nau e ahu raa, nau ma ki see mee ma se vvare; nau ma ki taratara ki te taratara maaoni. Tevana iaa nau ma ki see ahu, iaa nau see hiihai maa se tama e hakanau vvare iaa nau. Nau e hiihai maa te henua ki hakanau i naa kkite laatou iaku vana nimee ma akutaratara ni kauake.

⁷ Nau ni see lavaa te ahu iaku vana ni hakakkiitea TeAtua nei, iaa nau nimee taku tamaa maki i taku haitino. Nau e iloa maa te nei se maki Satan e pesi mai ma ki see ahu nau i naa vana TeAtua ni hakaari mai kiaa nau. ⁸ E toru akusaaita ni taku ki TeAriki ki uia te maki nei iaa nau. ⁹ Tevana iaa TeAtua ni hakaahemai peenei kiaa nau, “Taku manava laaoi e tau ma koe. Koe ma ki kite i naa takkoto aku mahi itoosaaita e iloa maa koe se tama see haimahi”. Te nei e hiahia ai nau iaa nau see haimahi, kitakoto nau ilaro naa mahi Christ. ¹⁰ Nau maraa e hiahia koi iaku saaita e matanaenae, e sasaakiria, e hainattaa aku vana, e haihaeoina aaraa tama, aa euru kitekau haeo iaa nau etautari ki Christ. Iteaa, itakusaaita e iloa maa nau see haimahi raa, te naa Christ ma ki huri ake ana mahi iloto taku ora.

Paul e aroha i naa tama i Korint

¹¹ Nau kuhaia kootou makisosorina nau ma se vvare. Kootou etau te hakanau ki aku heuna e mee nei. Niaaina maa nau nei se tamavare koi raa, naa tama e haia kootou ma ni “aposol maaoni” naa see ttae kiaa nau. ¹² Telopo mahi TeAtua ma naa vana te henua sekikkite, ni haia seemuuina koi nau ka kkite

kootou maa nau se aposol maaoni. ¹³ Se aa taaku ni mee maa naa tama naa lotu i aaraa kina teelaa ni see haia a nau maa kootou? Taku vana koi ni see hakasura i kootou raa, teenaa nau ni see kainnoo atu ma ki kaumai ni mane maaku. Aroha iaa nau ki mee maa taku vana nei e sara!

¹⁴ Teenei te ttoru aku saaita ku noho ki hanatu no mmata i kootou, aa nau ma ki see kainnoo ni mee maaku ki kootou. Ite aa iaa nau see kaimanako kina mane kootou. Nau e ssee iloo ki naa tinotama kootou. Kootou e illoa maa naa tamalliki raa see oo nossee ni mee maa naa maatua laatou. Seai. Naa maatua are naa tamalliki raa e ssee naa mee naa tamalliki laatou. ¹⁵ Nau e hiahia koi te hookii taku ora ma aku hekau hakkaatoa kilavaa nau tetokonaki ki kootou. Nau e llee iloo taku manava i kootou hakkaatoa. Peehea naa see fiffai kootou iaa nau?

¹⁶ Kootou e illoa maa kootou ni see haia a nau ki anaana kkee kootou iaa nau. Tevana iaa e mee tetama ma ki taratara maa kootou ni meeme tipuaina a nau ka hakarereesia.

¹⁷ Eaa? Nau ni heuna atu aku tama raa ma ki oo atu no hakarereesia kootou? ¹⁸ Titus ni ppuratia a nau ki hanatu ma telaa taina. Kootou e mannatu maa Titus ni heunatia atu nau ma ki hanatu no hakarereesia kootou? Kootou see illoa maa maaua ma Titus e ttaka ma te hakataakoto tokotasi aa te tiputipu tokotasi?

¹⁹ Kootou e mannatu maa nau ekauatu naa taratara nei ki hakatonu naa sosorina maaua imua kootou? Seai iloo! Teenei ni taratara Christ e hiihai ma ki tarataraina imua naa karamata TeAtua. Aku taaina ma aku kave nei. Naa vana katoa maaua e mee nei e haia maaua ki tokonaki atu ki kootou. ²⁰ Nau e pporo maa nau ma ki hanatu no kite maa kootou see sosorina ki taku tiputipu e hiihai,

aa maa kootou hoki makikkite maa nau seesosorina kite tiputipu kootou e fiffai. Nau eppore maa nau ehanatu nokite maa kootou e heheatu soko kootou, aa e manava ssano ki kootou soko kootou, lotoloto nauhie aa ekaimmate inaa mee kootou, maaisu saakkiri aa etupettupe iaaraa tama, manava ahu itekau vana, aa esosorina hakallika ki see nnoho taukalleka aaraa tama. ²¹ Nau eppore maa nau makihakanaparia TeAtua imua kootou itaku saaita e ahe atu hakamuri ki kootou. Nau makitani itaku aroha itelopo tama haisara ni seai iloo ki ffuri naa manava laatou, no tiiake tetiputipu haihuri nihaia laatou. Teenako te manava e kerekere, te manava e haihuri, aa te manava e kaimanako ki mmoe ma telaa tama.

13

Naa akonaki hakaoti Paul

¹ Teenei nau kuhanatu itettoru aku horau no mmata ikootou. Te Laupepa Tapu raa etaratarapeelaa, “Kimee teelaa setakatoru etuku kite tarataratokitasi maa tetamaraa e sara, teenaate tamanaa e sara maaoni. Niaaina maa teelaa setakarua etuku kite tarataratokitasi maa tetamaraa e sara, te tamanaa e sara maaoni.”[☆] ² Nau ekauatu tetarataraneiki kootou, naa tama koittakamai iloo ma naa haisara laatou imua, aa ma aaraa tama hoki; nau nikauatu tetarataranei itaku saaita nihanatu iterua aku horau ana ki kootou, aa teenei nau kuhakaahe atu hoki tetarataranei iaanau koinoho itekina nei. Taku saaita makitae atu raa, nau makisei taku aroha

☆ **13.1** Deut 17.6; 19.15

i naa tama haisara naa. ³ Kootou ma kikkite maa naa taratara Christ raa e takkoto ia nau. Itana saaita e heheuna i kootou raa, a Ia see tino mmate; a Ia ma ki hakasura ana mahi raa iloto kootou. ⁴ Tana saaita ni tuukia ki mate i aruna tekros raa, a Ia ni see haimahi hakaoti, tevana ia a Ia nei ku ora iloto naa mahi TeAtua. Peelaa hoki, maaua nei see haimahi imaaua ettaka ma Ia, tevana ia iloto naa mahi TeAtua, maaua ma ki ora ma Ia kitokonaki maaua ki kootou.

⁵ Kootou ki mmata hakaraa oi i naa tiputtipu kootou, ki illoa kootou maa kootou maa oni e ora i kootou ku illoa i TeAtua. Kootou see illoa maa Jesus Christ e takoto iloto naa ora kootou? ⁶ Nau e taahimanava maa kootou e illoa maa maaua nei e illoa maa oni i TeAtua. ⁷ Maaua e taku ki TeAtua ki mmata atu ki kootou, ki see mee ni sara maa kootou. Maaua see mee ma kikkite kootou maa naa heuna maaua nei ettonu; maaua e mee ki ffuri kootou no mee naa vana ettonu, niaaina maa kootou e mmata maa naa heuna maaua nei see ttonu. ⁸ I te aa, imaaua see lavaa te ffuri no mee naa vana see ttonu. ⁹ Niaaina maa maaua e tino mmate, maaua e fiafia i kootou e makkaa. Teenaa maaua e taku hoki kitokonaki atu TeAtua ki ttonu kootou. ¹⁰ Teenei taku vana e sissii atu ai naa taratara nei ia nau koi noho i te kina nei. Nau e hiihai maa taku saaita e ta e atu raa, nau ma ki see huri atu no haia hakallikaina kootou maa i teenaa ni heuna e kaumai TeAriki kiaa nau. Seai. Nau ni heunatia mai ki au nau no hakatipu naa ora kootou; nau ni see heunatia mai ki au nau no seua naa ora kootou.

¹¹ Aku taaina ma aku kave nei, nau ku purepure atu hakaoti ki kootou. Hakamakii

kittonu naa ora kootou; hakannoo
kinaataratara ekauatu nau itekau aso;
taratara hakapaa ma aaraatama; noholaaoi
ma aaraatama. Aa teenaa TeAtua te aroha ma
telaaoi ma ki noho ma kootou.

¹² Pureppure ma aaraatama maa te vaisoni
etapu TeAtua.

Naatama kato TeAtua ennoho itekina nei
ekave atu naa purepure laatou ki kootou.

¹³ Nau etaku maa TeAriki Jesus Christ
ki roorosi hakaraaoi atu ki kootou, telaaoi TeA-
tua ki takoto i kootou, aa TeAitu TeAtua ki noho
ma kootou hakkaatoa.

**Na Taratara TeAtua i naa taratara Takuu
The New Testament in the Takuu language of North
Solomons Province, Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Takuu long Niugini**

Copyright © 2009 Translation Committee of Takuu, Mortlock Community

Language: Takuu

Translation by: Translation Committee of Takuu, Mortlock Community

Contributor: Isles of the Sea

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-04-15

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 7 Jun 2022

78ef068e-b7cb-5f13-bf46-55a4db12e0f1